

INNOVEREN IN INVESTEREN IN

ONDERWIJS IS SAMENWERKING

A woman with blonde hair, wearing a green blazer over a patterned top and a necklace, is smiling and holding a thick purple rope. She is standing in front of a black wrought-iron gate. The gate has yellow banners with the letters 'R', 'S', 'I', 'T' and blue banners with 'U', 'I', 'I', 'T'. There are green plants in a planter box in front of the gate.

De Leidse regio heeft behoefte aan meer hoogopgeleide medewerkers én aan een brede basis van medewerkers op mbo-niveau. De onderwijsinstellingen hebben op alle niveaus de koppen bij elkaar gestoken in het project Aansluiting Onderwijs en Arbeidsmarkt. Twee leden van de Kenniskring Onderwijs van dit project, Vincent Raphael en Nieke Campagne, vertellen hoe zij meer mensen met ondernemende vaardigheden opleiden.

VINCENT RAPHAEL, VMBO BOERHAAVELAAN:

Soepel van vmbo naar mbo

Hoe breng je een doorlopende, praktijkgerichte leerlijn tot stand tussen het vmbo en het mbo? En hoe maak je goede verbindingen tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt? Op VMBO Boerhaavelaan in Leiden houdt Vincent Raphael zich namens Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden (SCOL) bezig met die vraagstukken.

Hoe werken jullie aan ondernemersvaardigheden bij de leerlingen?

“Op de huidige locatie van VMBO Boerhaavelaan komt een nieuw gebouw, waarin alle ambities zichtbaar worden: buitenschools leren, maatwerk in begeleiding, duurzaamheid, ondernemerschap en differentiatie in leren. De ondernemersvaardigheden komen bijvoorbeeld terug in de opdracht om een bedrijfsplan op te stellen. Maar er is ook een samenwerkingsverband met de Zijlstream om gezamenlijk evenementen te doen en een pop-up-restaurant te runnen. Hier kunnen leerlingen hun eerste echte horeca-ervaringen opdoen. Met succes, want het aantal aanmeldingen voor het horecaprofiel is sindsdien enorm gegroeid.”

Hoe werken jullie samen aan doorlopende leerlijnen?

“Alle inspanningen zijn erop gericht om de profielkeuzes en beroepsoriëntatie van leerlingen te verbeteren. Het buitenschools leren biedt praktijkervaring. Daarbij werken we nauw samen met mboRijnland. We hopen zo te bereiken dat er minder schooluitvallers zijn.

Onze leerlingen maken al in hun tweede jaar hun profielkeuze, waarbij ze ervaring opdoen met de beroepspraktijk. Als je voor het beroep van verzorgende kiest, moet je ook oudere mensen verschonen. Alleen

koffiedrinken met ouderen is niet genoeg. Als je op tijd ontdekt dat dit niets voor je is, kun je een andere keuze maken.”

Wat levert de samenwerking met de partners van Economie071 tot nu toe op?

“We hebben dankzij deze samenwerking onze nieuwbouw kunnen vervroegen. Onderwijsvernieuwingen zijn onlosmakelijk verbonden met andere faciliteiten. De gemeente was bereid mee te denken, zodat we in 2018 starten met de bouw. Dat had veel later kunnen worden. Binnen dit project doen we heel veel kennis op bij elkaar. Daarnaast vind ik het heel handig om kortere lijnen te hebben met partners binnen het bedrijfsleven.”

Een van de onderdelen van Aansluiting Onderwijs en Arbeidsmarkt is het realiseren van doorlopende leerlijnen. Hoe doen jullie dat?

“We kunnen in het nieuwe gebouw oefenen met nieuwe vormen van onderwijs. Maar onze grootste uitdaging is hoe je de samenwerking met het bedrijfsleven opbouwt, goed houdt en langdurig laat zijn. We willen niet dat het alleen maar ‘een project’ is; daarvoor zijn verbindingen met het bedrijfsleven te belangrijk. Het bedrijfsleven wil graag met scholen samenwerken, maar onderwijsorganisaties

‘Onze grootste uitdaging is hoe je de samenwerking met het bedrijfsleven opbouwt, goed houdt en langdurig laat zijn’

reageren vaak behoorlijk traag. Voor je het weet loop je als school daardoor enorm achter op de beroepspraktijk.”

Wat is er nodig om dat te verbeteren en tot blijvende samenwerking te komen?

“Op het snijvlak van onderwijs, bedrijfsleven en overheid hebben we in ieder geval vaste verbindingsofficieren nodig. Mensen die geen les geven, maar zich uitsluitend bezighouden met de bedrijfscontacten. Met bestaande bedrijven die al stageplaatsen leveren, maar vooral ook met nieuwe bedrijven die nu nog niet zijn aangehaakt. Zo bouw je een netwerk op dat waardevol is voor de school, de scholieren en het bedrijfsleven. Zo komt er ook een betere aansluiting tussen het onderwijs en de vaardigheden die nodig zijn op de werkvloer. Als je samenwerkt met het bedrijfsleven, verander je meteen ook het onderwijs. In dat laatste zit de ware innovatiekracht.”

Wat is je belangrijkste advies aan gemeenten?

“Gemeenten moeten breed blijven uitdragen hoe belangrijk dwarsverbanden zijn voor scholen. Bovenschoolse samenwerking met alle partijen is een belangrijke voorwaarde om goed onderwijs te kunnen geven. Je moet van elkaar kunnen leren en elkaar inspireren, in plaats van dat ieder het wiel steeds opnieuw uitvindt. Gemeenten kunnen vanuit hun ervaring scholen tot die samenwerking verleiden.”

Wat hoop je over vijf jaar te zien op deze locatie?

“Ik hoop dat de betrokkenen hebben doorgezet, zodat hier straks een voorbeeldschool staat waar iedereen trots op is. Ik hoop ook dat de nieuwe beroepsprofielen onze leerlingen goed voorbereid hebben op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt. Het moet voor leerlingen aantrekkelijk zijn om door te leren en zich verder te ontwikkelen, bij voorkeur in een beroepsrichting met een goed perspectief op de arbeidsmarkt. We moeten dus vooral opleiden voor de banen van de toekomst.”

AANSLUITING ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT: WAT EN HOE

Doel: De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt door het ontwikkelen van ‘ondernemende vaardigheden’ in de opleidingsprogramma’s van vmbo, mbo, hogeschool en universiteit. Daarbij horen voldoende leerwerkplaatsen en stageplekken.

Aanpak: Uitwisselen van kennis van de huidige en toekomstige arbeidsmarkt in een kenniskring en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Opdrachtgever: Economie071

Projectboard: Alle organisaties en bedrijven die inhoudelijk initiatieven ontwikkelen op de gestelde focus binnen het thema Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. Tot nu toe zijn dat Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, SKOL Bonaventura, Gemeente Leiden, Rabobank Leiden-Katwijk, Ons Platform, mboRijnland en VNO-NCW.

Status: Lopend project

Contact: Bekijk www.economie071.nl

PROJECTLEIDER NIEKE CAMPAGNE:

Universiteit kijkt meer naar de buitenwereld

Studenten van de Universiteit Leiden en werkgevers in de Leidse regio hebben elkaar veel te bieden. Nieke Campagne zet zich als projectleider namens de universiteit in om bruggen te slaan tussen beide werelden.

Hoe proberen jullie het universitaire onderwijs te laten aansluiten bij de arbeidsmarkt?

“Dat doen we op drie manieren. Allereerst kunnen studenten in het bestaande curriculum meer werken aan vaardigheden die ze nodig hebben op de arbeidsmarkt. Denk aan netwerken en analytische vaardigheden. Daarnaast versterken we de services voor studenten, zoals hulp bij het opstellen van een cv. Tenslotte werken we meer samen met werkgevers in de regio.

Als Leidse universiteit kijken we nadrukkelijk hoe we de aansluiting met de regionale arbeidsmarkt kunnen realiseren. We hebben zo ongelooflijk veel studenten dat we de regio meer van hun denkkraft willen laten profiteren. Dat doen we in de vorm van stages en projecten, voor onderzoeken en voor maatschappelijke en commerciële doeleinden. Ook werken we aan ondernemersvaardigheden voor startende ondernemers. Studenten kunnen daarvoor terecht bij HUBspot Leiden, het centrum voor innovatie en ondernemerschap.”

Wat zijn daarvan de zichtbare resultaten?

“Binnenkort starten we met een digitale portal, waar werkgevers hun vragen voor stageplekken en projecten direct bij ons kwijt kunnen. Daarmee hopen we beide werelden bij elkaar te brengen. We hebben een toenemend aantal onderzoeksopdrachten in de regio en stages waarmee studenten van het bedrijfsleven kunnen proeven.

We werken nu met negentien opleidingen al aan versterking van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Het is de bedoeling dat meer opleidingen volgen. Daarnaast hebben we in onze onderwijsvisie vastgelegd dat vaardigheden als samenwerken en problemen analyseren meer in het curriculum worden opgenomen. Hoe we dit precies gaan doen, werken we de komende tijd uit met diverse partners binnen de universiteit.”

Waarom is de aansluiting op de arbeidsmarkt belangrijk voor universiteiten?

“De arbeidsmarkt verandert ongelooflijk snel, net als de technologische ontwikkelingen. De baan van vandaag bestaat wellicht over vijf jaar niet meer. Dat betekent dat studenten hun eigen loopbaan moeten kunnen vormgeven. Werkgevers hebben bovendien veel behoefte aan starters die op een bepaald niveau al wat weten van de wereld waarin zij terechtkomen, zodat ze sneller kunnen schakelen. Een student moet bijvoorbeeld ook internationaal kunnen werken. Ook voor de samenleving is de aansluiting met de universitaire wereld van groot belang. We hebben hier ongelooflijk veel denkkraft, waarvan allerlei regionale projecten kunnen profiteren. We willen bijvoorbeeld een business challenge opzetten over Internet of Things, waar studenten nadenken over digitale oplossingen voor allerlei vraagstukken.”

Wat levert de samenwerking met de andere partners binnen Economie071 jou op?

“Dankzij dit platform staan we direct in contact met de regio, zowel gemeenten en werkgevers als andere onderwijsinstellingen. Veel meer dan voorheen weten we elkaar als onderwijsinstellingen te vinden. De manier waarop het mbo de doorlopende leerlijnen aanpakt, vind ik erg inspirerend. We kunnen veel leren van hun pragmatische inrichting van het onderwijs. Bij ons mag er soms meer naar de buitenwereld worden gekeken, net zoals ook al op hogescholen gebeurt. Deze kennisuitwisseling is enorm nuttig voor mijn werk, dus ik vind Economie071 van grote toegevoegde waarde.”

Waar loop je tegenaan bij dit project?

“We hebben als universiteit een gemeenschappelijk doel om studenten goed voor te bereiden op hun toekomst. Een wetenschappelijke carrière vraagt al om goede voorbereiding, maar het grootste deel van onze studenten gaat juist in andere sectoren aan het werk. Als consultant, beleidsmedewerker of ontwikkelaar. Goede voorbereiding is essentieel. De uitdaging is om iedereen, ook de wetenschappelijke staf, hierbij te betrekken. Het kost behoorlijk wat inspanning om iedereen te overtuigen van het belang daarvan.”

‘Veel meer dan voorheen weten we elkaar als onderwijsinstellingen te vinden’

Wat zijn de vaardigheden die studenten in ieder geval in huis moeten hebben om een goede plek te vinden op de arbeidsmarkt?

“Studenten moeten weten hoe je aan zelf-analyse doet, hoe je jezelf in de markt zet en hoe je van waarde blijft op de arbeidsmarkt. Daarmee kunnen ze bij werkgevers aangeven wat ze waard zijn, welke competenties ze in huis hebben en hoe ze problemen analyseren.

Daarnaast hebben ze professionele vaardigheden nodig, bijvoorbeeld op het gebied van beleidsontwikkeling of projectmanagement. Wie Archeologie studeert, heeft bijvoorbeeld een grote kans om projectleider te worden. In de eerste plaats moeten studenten natuurlijk goed onderzoek kunnen doen, bronnen kunnen beoordelen en weten hoe je de resultaten opschrijft en presenteert. Maar je hebt dus zeker ook andere vaardigheden nodig.”

Wanneer is dit project geslaagd?

“Uiteindelijk is het de bedoeling dat reflectie en vaardigheden permanent verankerd zitten in het curriculum van alle opleidingen, en dat we een goed geolied netwerk van *career services* en diensten hieromheen hebben. Maar dat heeft tijd nodig. Over drie jaar hoop ik dat het hele ecosysteem van vaardigheden en arbeidsmarktvoorbereiding er staat.”

DOORGEEFVRAAG

Vraag van Erik van Dam aan Nieke:

Hoe geeft de Universiteit Leiden vorm aan sociaal ondernemerschap?

Nieke: “De betrokkenheid bij de maatschappij is voor ons een speerpunt. Het Leidse University College heeft een communityproject in Den Haag, wat een voorbeeld moet worden voor sociaal ondernemerschap. We kijken hoe we business challenges met maatschappelijke onderwerpen kunnen doen om dit verder inhoud te geven.”